

Františkovo slovo

č. 45

Kříž je plodný

Kdo je nemilosrdný, je pokrytec

Nepřijímat způsob, kterým se Bůh dává, je hřích

Nemocní jsou živým tělem Ukřižovaného Krista

Synoda o rodině potřebuje naši modlitbu, nikoli řeči

Sýrie vstoupila do pátého roku války

Nikoli lpění na nauce víry, ale víra dává radost

Papež přijal rodinné příslušníky zajatců, popravených tzv. Islámským státem

Římský biskup pozdravil bezdomovce v Sixtinské kapli slovy: Tady jste doma

Čtvrté postní kázání otce Cantalamessy

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Kříž je plodný

V poledne se na Svatopetrském náměstí sešlo přibližně 40 tisíc lidí ke společné mariánské modlitbě Anděl Páně s Petrovým nástupcem, který jako obvykle nejprve podal krátký výklad nedělního evangelia. Mimo jiné řekl:

*„Nepřímo a prorocky odpověděl Ježíš na prosbu, aby jej mohli vidět, a pronáší předpověď vyjevující Jeho totožnost a ukazující cestu vedoucí k Jeho opravdovému poznání: „Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven“ (Jan 12,23). Je to **hodina Kříže! Je to hodina porážky Satana**, knížete zla, a hodina definitivního triumfu milosrdné lásky Boží. Kristus prohlašuje, že bude „vyvýšen ze země“ (v.32). Tento výraz má dvojí význam: „vyvýšen“ jakožto ukřižován, a „vyvýšen“ jakožto povznesen Otcem ve Vzkříšení, aby všechny potáhl k Sobě a smířil lidi s Bohem a mezi sebou. Hodina Kříže je nejtemnější v dějinách a je také **zdrojem spásy těch, kdo v Krista věří.**“*

Papež František pak zmínil svoji sobotní návštěvu v Neapoli a poděkoval obyvatelům tohoto města za vřelé přijetí. Potom Petrův nástupce připomněl Světový den vody, který připadl na tuto neděli:

„Na dnešek připadá Světový den vody vyhlášený OSN. Voda je podstatným prvkem života a na naší schopnosti ji opatrovat a dělit se o ni závisí budoucnost lidstva. Povzbuzuji proto mezinárodní společenství k bdělosti nad tím, aby voda na této planetě byla vhodně chráněna nikdo nebyl vylučován nebo diskriminován, pokud jde o užívání tohoto dobra, které je po výtce obecným dobrem. Spolu s Františkem z Assisi říkejme: „Ať tě chválí, můj Pane, sestra voda, která je velmi užitečná, pokorná, vzácná a čistá“ (Chvalozpěv stvoření).“

Papež František na závěr oznámil všem přítomným na Svatopetrském náměstí, že je pro ně stejně jako loni připraven dárek v podobě kapesního vydání evangelia. Kniha obsahuje všechna čtyři Evangelia a Skutky apoštolů a byla vydána v nákladu 50 tisíc výtisků, které na náměstí zadarmo distribuovali bezdomovci, seminaristé, řeholnice a dobrovolníci. Petrův nástupce vybídnul všechny ke každodenní četbě evangelia, „protože Boží Slovo je světlem na naší cestě“.

Kdo je nemilosrdný, je pokrytec

Kde není milosrdenství, není spravedlnost; Boží lid dnes často strádá nemilosrdnými soudy – zdůraznil dnes papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Papež František komentoval dnešní čtení (*Dan 13,1-9.15-17.19-30.33.62*) i evangelium (*Jan 8,1-11*) a rozjímal o třech ženách a třech soudcích. **„Nevinná Zuzana, cizoložná žena a chudá vdova** - všechny tři – řekl – jsou podle některých církevních Otců **alegorickými postavami představujícími církev: církev svatou, církev hřešící a církev chudou.** Tři soudcové jsou zlí, zkažení.

Nejprve je tu soud učitelů Zákona a farizeů, kteří přivedli k Ježíši cizoložnou ženu. Jejich srdce naplňovala **zkaženost nesmlouvavosti.** Považovali se za čisté, protože dodržovali literu Zákona: »Co říká Zákon, to je třeba činit« - mysleli si.“

„Ti nebyli svatí. Byli zkažení, protože takovýto druh zkaženosti se může vyskytnout jen v tom, kdo vede dvojí život. Ti odsuzovali takové ženy, ale potom je vyhledávali, aby se ve skrytu

trochu pobavili. **Rigidní lidé jsou pokrytci, jak je označoval Ježíš. Vedou dvojí život.** Ti, kdo soudí církev – máme zde na mysli církev, jejímiž alegorickými postavami jsou zmíněné tři ženy – soudí nesmlouvavě a vedou dvojí život. Rigidita nedovolí ani dýchat.“

Potom jsou zde dva staří **soudci, kteří vydírají Zuzanu, aby se jim podvolila.** Ona však odmítla. „Byli to neřestní soudci – pokračoval papež. **Zkazila je neřest, v tomto případě chlípnost.** Říká se, že **tato neřest se postupem let stává dravější a krutější.** Nakonec je tu **soudce, kterého se dovolává chudá vdova.** Tento soudce se »Boha nebál a na lidi nedbal«, nestaral se o nic, pouze o sebe. Byl to ziskuchtivec, soudce, který si svým řemeslem vydělával. Byl **zkažený penězi a prestiží.** Takoví soudci – řekl papež – ziskuchtiví, neřestní a rigidní – neznali jedno slovo, nevěděli, co je to milosrdenství.“

„Zkaženost jim bránila chápat milosrdenství a být milosrdnými. A Bible nám říká, že právě v milosrdenství spočívá spravedlivý soud. A tři ženy – svatá, hříšná a chudá – alegorické postavy církve tímto nedostatkem milosrdenství strádají. I dnes Boží lid, narazí-li na tyto soudce, trpí nemilosrdnými soudy jak na občanské, tak na církevní půdě. A kde není milosrdenství, není spravedlnost. Když Boží lid přichází, aby žádal odpuštění a stojí před soudem, častokrát nachází takového soudce.“

„Nachází zpustlíky, kteří se pokoušejí jej zneužít; nachází ziskuchtivce, kteří nedovolí duši dýchat a upírají naději; nachází rigidní soudce, kteří trestají to, co skrývají sami v sobě. Toto – řekl papež – je nedostatek milosrdenství.“

„Chtěl bych jen poukázat na jedno z nejkrásnějších míst evangelia, které mne vždy velice dojme: »Nikdo tě neodsoudil. – Nikdo, Pane. – Ani já tě neodsuzuji.« **Ani já tě neodsuzuji – to je jedno z nejkrásnějších slov, protože oplývá milosrdenstvím.**“

Končil papež František dnešní ranní kázání v Domě sv. Marty.

24.3.2015

Nepřijímat způsob, kterým se Bůh dává, je hřích

Milost, kterou přinese Svatý týden, **kéž pomůže křesťanům přijmout pomoc, které se jim od Boha dostává**, včetně způsobu, jakým ji dává, bez kritik a námitek – řekl papež František v dnešní homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Bůh nabízí spásu tisícero způsoby, které se však střetávají s našimi „duchovními vrtochy“, protože nedovedeme přijímat „Boží styl“, rmoutíme se a sklouzáváme do „reptání“. Tohoto pochybení se dopouštějí mnozí křesťané podobně jako to podává Bible o vyvoleném lidu, který do něho upadl po svém vysvobození z otroctví.

Papež František komentoval epizodu z knihy Numeri (21,4b-9), v níž se Hebreové vzepřeli námahám spojeným s útekem na poušť, omrzela je „hladová“ strava many a začali mluvit proti Bohu a Mojžíšovi. „Mnohé z nich uštknul jedovatý had – řekl papež. A jedině přímluvná modlitba Mojžíše, který nechal vztyčit hada – symbol Kříže, na který bude přibit Kristus – bude spásou tomu, kdo na něj pohlédne:

„Také mezi námi křesťany je mnoho takových, mnoho a také my jsme trochu otrávení kvůli protivenstvím, která nese život. Ano, opravdu, Bůh je dobrý. I křesťané přitakávají, ale dodávají ale. »Křesťané ano, ale«... nedokončují otevření srdce Boží spáse, ale stále si kladou podmínky. »Ano, ale takto!« - říkají. »Ano, ano, chci být spasen, ale touto cestou«. Takto je srdce otráveno.“

„Také my - pokračoval František – často říkáme, že nás božský styl nudí. **Nepřijmout však způsob, kterým Bůh uděluje svůj dar, je hříchem** – zdůraznil. **Je to jed, který otráví duši, odnímá ti radost, nenechá tě jít dál.** A Ježíš – poznamenal papež – tento hřích řeší výstupem na Kalvárii.“

„*On sám bere na sebe tento jed, hřích, a je povýšen. Je to vlašnost duše, **bytí křesťanem napůl.** Křesťanem ano, ale... Počáteční nadšení na Pánově cestě se posléze mění v omrzelost a uzdravuje pouze pohled na Kříž, pohled na Boha, který přijímá naše hříchy. Je tam i můj hřích.*“

„Kolik křesťanů – končil papež – zmírá dnes na poušti svého smutku, svého reptání, svého nechutenství k Božímu stylu.“

„**Pohledme na hada, na jed, tam, na Kristovo tělo, na jed všech hříchů světa, a prosme o milost přijímat obtíže. Přijímat božský styl spásy, přijímat také tento tak hladový pokrm, na který si stěžovali Hebreové, přijímat spoustu dalších věcí... přijímat cesty, po kterých mne Pán vede vpřed. **Kéž nám tento Svatý týden, který začne v neděli, pomáhá vyjít z tohoto pokušení stát se křesťany, kteří říkají »ano, ale«...****“

Nemocní jsou živým tělem Ukřižovaného Krista

Neapolská bazilika Gesú Nuovo, kterou od konce 16. století s (nucenými) přestávkami spravuje Tovaryšstvo Ježíšovo, v sobotu odpoledne otevřela brány pro 800 nemocných lidí z celé diecéze, kteří tu hodiny očekávali papeže Františka. Petrův nástupce ihned po vstupu do chrámu zamířil do jeho pravé lodi, aby se pomodlil u hrobu **sv. Josefa Moscatiho** (1880-1927), lékaře a vědce, kterého kanonizoval Jan Pavel II. roku 1987 a který **svůj lékařský apoštolát mezi trpícími vnímal jako alternativu ke kněžské službě.** Poté papež dlouze zdravil přítomné nemocné, objímal je a žehnal jim. Možná i tyto okamžiky přímého kontaktu s lidmi, kteří se mu v několika minutách snaží vyložit veškeré své utrpení, jej opětovně přiměly k tomu, aby odložil připravený text a spatra pronesl:

“*Není snadné přistupovat k nemocnému člověku. Nejkrásnější a nejbídnější věci tohoto života jsou cudné, skrývají se. Největší lásku z cudnosti tajíme a to, co je lidsky nejubožejší, se také ze studu snažíme ukrývat. **Proto je třeba jít za nemocným člověkem, chceme-li ho navštívit, protože jej halí životní stud.** A když nás postihne celoživotní nemoc, která nás poznamenává, radši ji tajíme, protože návštěva u nemocného je také návštěva u své vlastní nemoci, té, kterou nosíme v srdci. **Je to odvaha říci sám sobě: také já jsem nemocný v srdci, na duši a v duchu. Také já jsem duchovně nemocen.***“

Bůh nás stvořil, abychom měnili svět, byli výkonní a ovládali stvoření. A to je náš úkol, pokračoval Svatý otec. Avšak zdá se, že **nemoc tomu brání,** popírá naše poslání měnit svět. Stojíme před tajemstvím nemoci.

“*K nemoci se můžeme přiblížit pouze v duchu víry. (...) Pouze on vysvětluje to, co lidsky vypadá jako krach, tedy celoživotní onemocnění. **Jediné vysvětlení je v Ježíši Kristu.** (...) **Prosím Pána, abyste vy, nemocní, pochopili, že jste Kristovým tělem, že jste tělem Krista Ukřižovaného, jste bratry blízcí Kristu.** Je něco jiného hledět na kříž a něco jiného pohlížet na nemocného muže, ženu nebo dítě, kteří jsou ukřižováni ve své nemoci. Oni jsou živým Kristovým tělem.*“

V závěru své spontánní promluvy papež poděkoval lékařům, ošetřovatelům a dobrovolníkům za to, že se dotýkají Kristova těla a slouží živému Kristu Ukřižovanému.

“*Děkuji za tuto práci, děkuji, že ze své profese neděláte obchod. (...) Když se medicína, podobně jako kněžství, změnila na trh a obchod, ztrácí jádro svého poslání.*“

Svět nemoci je světem bolesti. Nesmíme však mít strach z trpícího Krista, loučil se v sobotu odpoledne papež František s neapolskými nemocnými.

25.3.2015

Synoda o rodině potřebuje naši modlitbu, nikoli řeči

Vytrvalý déšť dnes neodradil přibližně 20 tisíc lidí, kteří přišli na Svatopetrské náměstí, aby se účastnili generální audience Svatého otce. **Papež František se však nejprve setkal s nemocnými, kteří byli shromážděni v aule Pavla VI. a potom sledovali jeho katechezi** na obrazovce. Ve své katechezi na Svatopetrském náměstí pak pokračoval v tématice rodiny, avšak poněkud jiným způsobem, jak vysvětlil v samotném úvodu své promluvy, totiž jako **výzvu k modlitbě za synodu o rodině**. Mimo jiné pak František řekl:

*„Na 25. března, slavnost Zvěstování Páně, připadá v mnoha zemích Den pro život. V tento den před dvaceti lety sv. Jan Pavel II. podepsal encykliku Evangelium vitae. Na připomínku tohoto výročí přišlo dnes na Svatopetrské náměstí mnoho členů Hnutí pro život. Ve zmíněné encyklice zaujímá rodina ústřední postavení, neboť je lůnem lidského života. Slova mého ctěného předchůdce nám připomínají, že **na počátku dostal lidský pár od Boha požehnání, aby vytvářel společenství lásky a života a bylo mu svěřeno poslání předávat život**. Křesťanští manželé slavením svátosti manželství **vyjadřují ochotu toto požehnání s Kristovou milostí celý život ctít**. Také církve se slavnostně zavazuje, že bude pečovat o rodinu, která se z ní rodí jako Boží dar po celý její život v dobrém i zlém. **Spojení mezi církví a rodinou je posvátné a nezczizitelné**. Církve jako matka nikdy rodinu neopouští, i kdyby byla nejrůznějšími způsoby pošlapávána, zraňována a sužována. Ani když upadne do hříchu anebo se od církve vzdálí, vždycky se všemožně snaží rodinu opatrovat a uzdravovat, vybízet ji k obrácení a smiřovat ji s Pánem. Je-li však toto její úkol, pak je zřejmé, že **církve potřebuje mnoho modlitby, aby byla s to jej neustále plnit**. Modlitbu plnou lásky k rodině a životu. Modlitbu, která se dovede radovat s radujícími a trpět s trpícími.“*

Sýrie vstoupila do pátého roku války

Více než 220 tisíc mrtvých, přes milion zraněných a 12 milionů lidí, kteří naléhavě potřebují základní životní asistenci. Ve čtyřmiliónovém Libanonu je každý čtvrtý člověk syrský uprchlík. Těmito smutnými čísly připomíná syrská Jezuitská služba pro uprchlíky (*Jesuit Refugee Service*), že Sýrie vstupuje do pátého roku války. Její ředitel, O. Nawras Sammour SJ, v dnešním tiskovém prohlášení upozorňuje na **nebývale se stupňující utrpení civilního obyvatelstva v posledních měsících**:

“Syřané pociťují naprosté zoufalství a rozdělení, opuštěnost a útoky ze všech stran. V lednu a únoru tohoto roku dosáhlo násilí takové brutality, se kterou jsme se dosud nesetkali: bombardování, raketové střely a granáty, sexuální násilí, svévolné zatýkání, únosy, mučení, popravu”, vyjmenovává syrský jezuita a pokračuje: “Když jsme se ptali pracovní skupiny Jezuitské služby pro uprchlíky v Aleppu, zda zaznamenala nějakou změnu po náletech mezinárodní koalice na pozice Islámského státu, odpověděli: “Myslíte, že dokážeme rozeznat jeden nálet od druhého? Bomby dopadají na nás, ať útočí kdokoliv.”

Jezuitská služba uprchlíkům proto naléhavě vyzývá mezinárodní společenství – jmenovitě Francii, Írán, Katar, Rusko, Saúdskou Arábii, Turecko, Velkou Británii a Spojené státy americké – **aby odložily své národní zájmy ve prospěch obecného dobra**. Vyzývá tyto státy, aby vyvíjely tlak na všechny zainteresované strany, který by vedl k zastavení násilí zaměřeného na civilisty a humanitární pracovníky a vyvolal politickou vůli k vyjednávání. Vzhledem k tomu, **že humanitární činnost Spojených národů a mezinárodních nevládních organizací se jeví jako zcela nedostatečná**, vyzývá syrská Jezuitská služba případné dárcy k podpoře místních charitativních organizací a občanských sdružení. Je životně

důležité posilovat syrské humanitární organizace a dát jim příležitost k hledání vlastních řešení v rámci své země, píše O. Nawras Sammour.

26.3.2015

Nikoli Ipění na nauce víry, ale víra dává radost

Radost dává nikoli chladná doktrína, nýbrž víra a naděje na setkání s Ježíšem.

Smutný je věřící, který se neumí radovat – konstatoval papež František v homilii během ranní eucharistie v kapli Domu sv. Marty.

Radost Abrahama, který se těší, že bude otcem, jak mu přislíbil Bůh, byla vůdčí myšlenkou papežovy reflexe nad čteními z dnešní liturgie. Abraham je starý stejně jako Sára (Gn 17,3-9), ale „věří, otevírá srdce naději a je naplněn útechou. Ježíš připomíná učitelům Zákona (Jan 8,51-59), že »Abraham zajásal«, že uvidí jeho den. »Uviděl ho a zaradoval se.«

*„A tomu učitelé Zákona nerozuměli. Necháпали radost příslibu, necháпали radost naděje, necháпали radost smlouvy. Nerozuměli! Nedovedli se radovat, protože ztratili smysl pro radost, kterou dává víra. **Náš otec Abraham byl schopen se zaradovat, protože měl víru. Byl spravedlivý ve víře.** Učitelé Zákona ztratili víru. Stali se učiteli Zákona, ale bez víry! **Ztratili však dokonce i Zákon! Jádrem Zákona je totiž láska, láska k Bohu a bližnímu.**“*

Papež pak pokračoval:

*„**Měli pouze systém přesných nauk, které každý den ještě upřesňovali, aby se jich nikdo nemohl dotknout.** Muži bez víry a bez Zákona lpěli jakýmsi kazuistickým postojem na doktrínách. Ptali se, zda je dovoleno platit daň císaři či nikoli, a čí manželkou bude v nebi žena sedmkrát vdaná... To je kazuistika. To byl jejich svět, abstraktní svět bez lásky, svět bez víry, svět bez naděje, **svět bez důvěry, svět bez Boha.** A proto se nedovedli radovat.“*

*„Možná, že učitelé Zákona znali i zábavu – poznamenal ironicky papež – **neznali však radost, ale spíše strach.** Takový je život bez víry v Boha, bez důvěry v Boha, bez naděje ukotvené v Bohu. Jejich srdce zkamenělo. „Je smutné být věřícím bez radosti – zdůraznil František – a radosti se nedostává, když není víra, když není naděje a když není Zákon, nýbrž pouze předpisy, chladná doktrína.“*

*„Radost víry, **radost evangelia je pro člověka úhelným kamenem víry.** Bez radosti není doopravdy věřícím. Vraťme se domů, ale nejprve slavme tato Ježíšova slova: »Abraham zajásal, že uvidí můj den. Uviděl ho a zaradoval se.« **A prosme Pána o milost jásat v naději, o milost vidět Ježíšův den, až se s Ním setkáme, a o milost radosti.**“*

Papež přijal rodinné příslušníky zajatců, popravených tzv. Islámským státem

Po včerejší generální audienci papeže Františka pozdravili dva příbuzní – manželka a bratr – dvou britských zajatců, popravených v Sýrii teroristy z tzv. Islámského státu. Barbara Henningová a Mike Haines se nyní společně s jedním londýnským imámem snaží o to, aby nepřevládlo násilí mezi různými komunitami a v tomto smyslu podporují řadu iniciativ. O tomto úsilí s papežem Františkem hovořil **Mike Haines**, bratr zavražděného rukojmího:

"Připravil jsem si, co řeknu, ale když jsem uviděl papeže, na všechno jsem zapomněl. Papež si toho všiml a vyšel mi vstříc tím, že sám promluvil. Řekl mi, že se modlil za mého bratra, že se bude i nadále modlit za mne a mou rodinu, abych pokračoval v práci, kterou dělám. To mi poskytlo čas nezbytný k tomu, abych dokázal vyslovit, co jsem měl na mysli. Řekl jsem, že jsme odhodláni nadále pracovat a šířit poselství jednoty, snášenlivosti a poznání mezi různými náboženstvími, komunitami a etnickými skupinami, a tak bojovat proti tomu, o co se

ve světě snaží teroristé. Zastupoval jsem před papežem veškerou tuto práci, která už probíhá. Bylo to velmi dojemné setkání."

Mike Haines nesouhlasí s tím, kdo za teroristické násilí odsuzuje celé muslimské společenství. Hledal vysvětlení u jednoho z londýnských imámů, **Šahnawaze Hakého**, který se vyslovil k tomu, jak džihádisté nakládají s Koránem.

"Je to velmi zneklidňující a bolestivé. Ve světě už léta dochází k tomu, že se násilí ospravedlňuje Koránem, ale pro nás, běžné muslimy, je to opravdu těžko pochopitelné. Ve Spojeném království se mluví o náboženské úchylce, které se dopouštějí někteří extrémisté. Podílím se na činnosti čtyř pěti mešit a při páteční modlitbě jsem se nikdy s něčím podobným neseťkal. Ale pak náhle člověk na obrazovce nebo v novinách vidí nějakou krutost, která se udála údajně ve jménu islámu, jejímž autory byli údajně muslimové. A to je velmi traumatické! Pokud ustoupíme radikalismu a extrémismu, krok od strachu k násilí bude jen velmi krátký. Jestliže jim naopak budeme odporovat a projevíme ochotu k přijetí a poznávání jiné společnosti, překleneme vzdálenost a vzájemně se přiblížíme. Papež o tomto vydává důležité svědectví tím, že je ve styku s různými komunitami a pracuje s křesťanskými hodnotami pokory a soucitu. Prosím Pána, aby mu pomáhal v této krásné práci, kterou dělá."

Uvedl londýnský imám.

27.3.2015

Římský biskup pozdravil bezdomovce v Sixtinské kapli slovy: Tady jste doma

Vatikán. Apoštolská dobročinná pokladna v čele s papežským almužníkem, arcibiskupem Konrádem Krajewskim, na včerejší podvečer zorganizovala zvláštní prohlídku Vatikánských muzeí pro 150 bezdomovců, přistěhovalců a chudých lidí. Tato mimořádná návštěva se uskutečnila bez doprovodu televizních kamer, stejně jako bez přítomnosti běžných turistických návštěvníků, kterým byl vstup do sbírek povolen pouze do 16 hodin. Procházka muzejními prostory vrcholí v Sixtinské kapli, kam za bezdomovci nečekaně přišel papež František, pouze v doprovodu svého komorníka.

"Vítejte. Toto je domov všech lidí a také váš domov. Dveře jsou pro každého neustále otevřené."

Pozdravil papež přítomné a poděkoval svému almužníkovi za uspořádání návštěvy, která má být pro hosty „malým pohlazením“. „Modlete se za mne. Potřebuji modlitbu lidí jako jste vy“, dodal papež a požehnal návštěvníkům slovy: „Ať vás Pán chrání, pomáhá vám na vaší životní pouti a dává vám pocítit něhu své otcovské lásky“. Svatý otec poté hosty jednotlivě pozdravil a strávil s nimi více než dvacet minut. Netradiční prohlídku Vatikánských muzeí zakončila večeře v místní restauraci.

Čtvrté postní kázání otce Cantalamessy

Dnes dopoledne v kapli *Redemptoris Mater* apoštolského paláce pronesl o. Raniero Cantalamessa poslední kázání letošní postní doby pro papeže a římskou kurii. **Jeho tématem bylo tajemství spásy z pohledu východní a západní křesťanské tradice** a papežský kazatel tak uzavřel letošní cyklus promluv věnovaný ekumenické problematice.

Je to pravděpodobně téma – řekl o. Cantalamessa - ve kterém je pro nás latiníky více zapotřebí pohlédnout na Východ, abychom obohatili a částečně poopravili náš rozšířený pojem vykoupení, které uskutečnil Kristus. Vyjděme z renomované prezentace odlišného chápání spásy na Východě a na Západě, jak jej podává *Dictionnaire de Spiritualité*, který shrnuje převládající mínění teologických proudů takto:

„»Pro řecké křesťany je cílem života zbožštění, pro ty západní dosažení svatosti... Slovo se stalo tělem, aby podle Řeků vrátilo člověku jeho podobu s Bohem, kterou ztratil Adam, a aby byl zbožštěn. Podle latiníků proto, aby vykoupil lidstvo... a odčinil vzniklý dluh u Boží spravedlnosti.« (G. Bardy, III, Beauchesne, Paris 1937, col.1389s) Budeme se nyní snažit zjistit, na čem se zakládá toto odlišné pojetí a co je pravdy na způsobu, jakým je podáváno.“

Papežský kazatel pak poukázal na **oba zásadní prvky spásy**, jak je podává Písmo. Již proroctví Starého zákona ohlašující „novou a věčnou smlouvu“ obsahují oba zásadní prvky: ten negativní spočívající v **eliminaci hříchu a zla vůbec** a ten pozitivní spočívající v **daru nového srdce a nového ducha**. V knize proroka Ezechiela (36,25-27) je to vidět jasně:

„Pokropím vás očistnou vodou a budete čistí od všech svých nečistot, očistím vás od všech vašich model. Dám vám nové srdce, vložím do vás nového ducha, odejmu z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím do vás svého ducha a způsobím, že budete žít podle mých zákonů.“

V Novém zákoně – řekl dále o. Cantalamessa – jsou zřetelné oba tyto komponenty. Jan Křtitel prezentuje Ježíše jako »Beránka, který snímá hříchy světa« a také jako »toho, který bude křtít Duchem svatým« (srov. Jan 1,29.33). U synoptiků převládá aspekt vykoupení z hříchu. U svatého Pavla jsou oba prvky podány v dokonalé rovnováze. Jako vždycky dochází k odlišnému přijetí obou těchto elementů v období církevních Otců. A podle obecného mínění, které jsme citovali výše, Východ přijal pozitivní prvek spásy, tedy zbožštění člověka, kterému se dostává opět Boží podoby, zatímco Západ negativní, tedy vysvobození z hříchu. Skutečnost je značně složitější a její objasnění může usnadnit vzájemné porozumění.

„Především vidíme, že je třeba opravit některé generalizace, které ukazují obě pojetí spásy odlišněji než je tomu ve skutečnosti. Není divu, že v latinském prostředí nenacházíme některé pojmy, které mají pro Řeky ústřední postavení, totiž právě pojem »zbožštění« a »obnova podoby Boží«. Nevyskytují se v Novém zákoně, který je jediným společným pramenem, třebaže sloužily k vytříbenému biblickému pojmání spásy. Slovo thesis – zbožštění vyvolávalo výhrady, protože bylo součástí slovníku pohanů a římský císař vracející se z vítězné bitvy slavil takzvanou apotheosis, tedy zbožštění.“

Latiníci – pokračoval papežský kazatel – vyjadřovali pozitivní efekt křtu pavlovským pojmem Božího synovství. Podle svatého Jana od Kříže dochází z milosti v křesťanské duši k tomu, co se přirozeností děje v Trojici (*Duchovní píseň*, 38). To není vzdáleno od pravoslavné nauky o zbožštění, ale zakládá se na janovském tvrzení o přebývání Trojice v duši (*Jan 14,23*).

„Není tak docela pravdou, že pravoslavná nauka o spáse je vyjádřena ontologickou vizí zbožštění, zatímco ta západní právní teorií svatého Anselma o nezbytném odčinění hříchu. Myšlenka oběti za hřích, odčinění a zaplacení dluhu se totiž vyskytuje u svatého Atanáše, svatého Basila, svatého Řehoře Nysského a sv. Jana Zlatoústého neméně než u jejich latinských současníků.“

Pro tyto starověké řecké Otce – řekl dále O. Cantalamessa - je Kristovo velikonoční mystérium integrující součástí a cestou ke zbožštění.

„Pojetí spásy na Východě a Západě nejsou tedy zase tolik odchylná, jak by se často chtělo naznačovat. Zřetelnější a stálý rozdíl existuje od začátku až podnes ve způsobu chápání prvotního hříchu a tím i primárního účinku křtu. Východ nikdy nechápal prvotní hřích jako vlastní děděnou »vinu«, nýbrž raněnou přirozenost nakloněnou ke hříchu, jako postupující ztrátu obrazu Božího v člověku působenou hříchem nejenom Adama, ale i všech následujících pokolení.“

Nicejsko-Konstantinopolským vyznáním víry – pokračoval papežský kazatel - Řekové a Latiníci vyznávají »jeden křest na odpuštění hříchů«, ale **na Východě není hlavním účelem křtu odstranění prvotního hřichu, nýbrž osvobození člověka z moci hřichu vůbec, obnova ztracené Boží podoby a včlenění stvořené bytosti do nového Adama, kterým je Kristus.**

Podle O. Cantalamessy dochází ve východním a západním pojetí k určité asymetrii:

„Na Východě jsou teologie, spiritualita a mystika sjednoceny, je nepochopitelná teologie, která by nebyla také mystikou, tedy postrádala prvek zkušenosti... Na Západě k tomu bohužel nedošlo a v učení, počínaje scholastikou, zaujala mystika a spiritualita odlišné místo než dogmatika, ba dokonce bylo vždycky považováno za podezřelé, pokud se obojí směřovalo.“

Konfrontace mezi Východem a Západem – pokračoval papežský kazatel – by se mohla ubírat zcela jiným a méně konfliktním směrem, kdyby bylo vzato v úvahu množství duchovních hnutí, mystiků a mystiček, u nichž křesťanská spása není pouhým pojednáním, ale prožitkem.

„Vraťme se k citátu ze Slovníku spirituality od Bardyho, kterým jsme začínali. Podle něho má Východ optimističtější a pozitivnější vizi člověka a spásy, zatímco Západ pesimističtější. Chtěl bych ukázat, že také v tomto případě dialogu mezi Východem a Západem není zlatým pravidlem aut – aut (bud' – anebo), nýbrž et – et (jak to – tak ono). Pokud východní nauka svojí vznešenou myšlenkou velikosti a důstojnosti člověka jako Božího obrazu ukázala na možnost vtělení, pak západní nauka svým důrazem na hřích a ubohost člověka ukázala na nezbytnost vtělení.“

Papežský kazatel pak v této souvislosti citoval pozdějšího Augustinova následovníka Blaise Pascala: **»Poznání Boha bez poznání naší ubohosti vede k pýše. Poznání naší ubohosti bez poznání Boha vede k zoufalství. Poznání Ježíše Krista je střední cestou, protože v Něm nacházíme Boha i svoji ubohost«** (*Myšlenky*, 527).

O. Raniero Cantalamessa známý svou sympatií s hnutím katolické charismatické obnovy pak poukázal na to, že právě tento proud, který se v západní církvi objevil již před sto lety, by mohl být šancí pro ekumenický dialog.

*„Nejde přitom o vstup do tohoto hnutí nebo nějakého konkrétního hnutí, nýbrž o otevření se působení Ducha ve všech životních momentech. **Duch svatý není monopol nikoho a tím méně charismatiků či letničních. Důležité je nezůstat mimo onen proud milosti, který v různých formách prostupuje celým křesťanstvem, a objevit v něm iniciativu Boha, šanci pro církev a nikoli hrozbu či infiltraci, která je katolicismu cizí.**“*

„Ponechejme na pravoslavných bratrech, aby rozlišili, zda je tento proud určen pouze nám, západním církvim a církevním společenstvím, která z nich vzešla, anebo zda nové Letnice jsou také pro křesťanský východ tím, čeho je třeba“ – řekl v závěru čtvrtého postní kázání pro papeže a římskou kurii O. Raniero Cantalamessa.